

بلو تانگ رنځ

(Bluetongue)

د دغه رنځ واقع کیدل
په افغانستان کې
پیژندل شوی دی.

۱. تعریف

بلو تانگ (Blue tongue) یوه حاده ویروسی مریضی ده چې د حشراتو په واسطه انتقال مومی او په لمړی قدم کې میږي او پسونه مبتلا کوی او مشخص نښی ئی عبارت له ګوډوالی د خولی زخمونه او د عضلاتو له سختوالي څخه دی.

۲. عامل

د بلو تانگ (Blue tongue) د اوربی وایروس (Orbi virus) له جنس او ریو وایریدیا (Reovirida) له فامیل څخه دی. او تر اوسه ئی ۲۴ نوعی پیژندل شوی دی.

۳. انتقال

د بلوتانگ (Blue tongue) مریضی د یوه نوع مبتلا شوی مچ د چچلو په نتیجه کې چې د کولیکودس (Culicoides) په نامه سره یا ډیری منځ ته راځی. همدارنگه دا ویروس په مستقیم ډول له مبتلا شوی وینی څخه هغه جنین ته چې د لونیډو په حالت کې وی انتقال مومی. همدارنگه په هغه وخت کې چې د دی ویروس اندازه د نر څاروی په وینه کې اوج ته ورسیری نو بیا د هغه د سیروم له لیاری بنځینه څاروی ته انتقال مومی. همدارنگه دا ویروس د غواگانو په وینه کې تر څو اونیو پوری پاتی کیږی او نورو څارویو ته په موقتی ډول د دی ویروس د خپریدو عامل ګرځی.

۴. اخته کیدونکی څاروی

د بلو تانگ ویروس (BTV) اکثراً نوع د شونډ و هونکی څاروی مبتلا کوی مگر تنها په میوو کې ځان بنکاره کوی. وزی، غواوی، اویسان او زیات شمیر وحشی شونډ و هونکی څاروی پدی رنځ اخته کیږی.

۵. کلینیکی نښی

مخفی یا پټه دوره د دی رنځ له ۷-۱۰ ورځی نیسی درجه د مبتلا کیدو فرق کوی مگر معمولاً زیاته وی. په وریو کې په لمړی مرحله کې د بدن د تودوخی درجه لوړیږی. ډیر ژر وروسته له هغی څخه په زیاته پیمانته اوبه د خولی څخه روانیږی او په همدی وخت کې په خوله کې زخمونه منځ ته راځی. د پزی او خولی مکوزا د ژبی په گډون پر سیری توده وی او کله کله آسمانی رنگه معلومیږی د وروستی نښه ډیره کم لیدل کیږی چه دا رنځ بیا په همدی نوم سره یادیږی. احتقان د کورو ناری (coronary) نلکو او ورسره جوښت گوډوالی منځ ته راځی. په سختو حالاتو کې د بنینگرو د پوست ولیدل ممکن کیږی برعلاوه د دی څخه څاروی ضعیفه، ستومانه او نه غواړی چه حرکت وکړی. تلفات یا مړینه معمولاً له ۱۰ فیصده څخه لږوی. هغه څاروی چه د دی رنځ څخه ژوندی پاتی شوی د بننگری په مخ باندی یو تور خط لیدل کیږی او وری ئی شکیری. ویروس له پیروان څخه تیریږی د سقط سبب کیږی د وخت څخه د مخه د لنگون او ارثی غیري معمولی حالتونه منځ ته راوړی.

۶. غیر معمولی موندنی

غیری معمولی حالاتو منځ ته راتگ د ویروس د نوعی او مبتلا شوی څاروی د حساسیت پوری اړه لری په بدو حالتونو کې د خولی د مکوزا د غشا او دمخ د پړسوب منځ ته راوړی د خولی او پزی په خالیگاه کې تخریب شوی برخی په زخم بدلیږی او مړه شوی انساج ورباندی د پاسه لیدل کیږی. د پزی په سوریو کې ممکن سخت افرازات موجود اوسی. په لمړی او دوهمه برخه د معده کې د وینی زیاتوالی او تخریشی حالت کله کله لیدل کیږی. په ځینی حالتونو کې د پیوس په پورتنی برخه کې پړسوب منځ ته راځی چه په وچه غاړه کې د ځگونو د پیداکیډو سبب کیږی. مهم وینه لرونکی زخم کوم چه د بلوتانگی د ویروس (BTV) په وچه منځ ته راځی د پیوس د شریان په لاندینی برخه کې زړه ته نږدی لیدل کیږی. په خط داره عضله، بالخصوص په مخکینی پښوکی، یوه کم رنگه ساحه چه آفات په گوته کوی لیدل کیږی.

۷. تشخیص

تشخیص د مشخصو کلینیکي نښو نښانو په بنودلو او کولیکودس (Culicoides) د مچانو په موجودیت سره صورت نیسي تشخیص تقریقي د نورو رنځونو لکه طبق، سپنی عضلي د رنځ (white muscle disease) او فوت رات (Foot rat) سره ضروري دی.

۸. درملنه

عمومي حفاظتي تدابیر او تداوی د هغه څاروی چه په بلوتانگ ویروس (BTV) اخته وی مرسته کوی. د نرم فرش برابرول، د پزی او خولی د خالیگاوو پاکول او په اسانی سره د چینلو د اوبو سهولت به ورسره کمک وکړی.

۹. مخنیوی او کنترول

په میرو او پسونو کې د بلوتانگ (BT) په مقابل کې د ژوندی ضعیف شوی واکسین تطبیقول اهم رول لری. د واکسین د ارگانیزم نوع باید د ماحول یا چاپیریال د ارگانیزم د نوعی سره یو شان اوسی تر څو د نورو نوو ارگانیزمونو د خپریدو څخه مخه ونیول شی. زیاتی نوعی د ویرو ثونو د پلاستنا یا پیروان څخه تیریری چه په خاصه مرحله دودی کې د جنین د مبتلا کیدو سبب کیری او په نتیجه کې سقط او سوء تشکیلات با الخصوص د عصبی سیستم منځ ته راوړی. د دی مچ محوه کول د رنځ په کمیدو کې خاص رول لری مگر معمولاً سخت کاردی.